

ASIA **Työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen viivästy**

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 20.7.2018 osoittamassaan kantelussa arvostellut Varsinais-Suomen TE-toimiston menettelyä. Kantelija on arvostellut hänelle 19.7.2018 annettua työvoimapolitiittista lausuntoa, jonka mukaan hänellä ei ollut oikeutta työttömyysetuuteen hänen irtisanouduttuaan työstä 11.5.2018. Kantelija on katsonut tulleen kohtuuttomasti kohdelluksi, sillä kantelijan mukaan hänellä oli ollut pätevä syy erota työstä, koska hän oli joutunut asunnottomaksi, hänelle ei ollut maksettu työehtosopimuksen mukaista palkkaa eikä hän ollut saanut työvaatteita. Kantelija on viitannut myös siihen, että hän oli aloittanut työvoimapolitiittisen koulutuksen 18.6.2018, jolloin ”karenssiaikaa” ei pitäisi tulla.

SELVITYS

Uudenmaan ELY-keskus on antanut 29.11.2018 päivätyn lausunnon, jonka liitteenä on Varsinais-Suomen TE-toimiston 18.10.2018 päivätty selvitys asiakirjoineen.

Jäljennökset lausunnosta ja selvityksestä samoin kuin jäljempänä mainitusta TE-toimiston lisäselvityksestä lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen ohessa.

TE-toimiston selvityksen mukaan kantelija oli ollut työssä oleva työnhakija työ- ja elinkeinotoimistossa, ja hän oli sähköpostilla toimittanut työtodistuksen ajalle 17.4.2018 – 11.5.2018. Hän oli 11.5.2018 eronnut työstään maalausliikkeessä. Työsuhteen päättymisestä oli tehty selvityspyyntö, johon kantelija oli antanut kirjallisen vastauksensa 12.6.2018. Kantelija oli perustellut selvityksessään, että ei voi käydä työssä, jos asuu kadulla. Koska kantelijan esittämä ei ole työttömyysturvalaissa mainittu pätevä syy tai pätevyydeltään sellaiseen verrattavissa oleva syy erota työstä, hänen oikeudestaan työttömyysetuuteen oli 19.7.2018 annettu maksun estävä lausunto 0Q1.

Kantelija oli 20.7.2018 vaatinut asiansa oikaisua. Oikaisuvaatimuksessaan hän oli esittänyt uusia syitä työsuhteen päättämiseksi. Hän oli kertonut, ettei ollut saanut työehtosopimuksen mukaista palkkaa eikä muita korvauksia. Hän oli kertonut aloittavansa opinnot. Opintojen aloittaminen ei ole pätevä syy erota työstä, eikä kantelija ollut esittänyt mitään dokumenttia väitetystä työehtosopimuksesta alemmasta palkasta tai siitä, että hän olisi pyrkinyt selvittämään esimerkiksi ammattiliittonsa avustuksella kokemiaan epäkohtia. Kantelija oli ollut noin kuusi kuukautta työssä samalla työnantajalla vuonna 2017. Kantelijan työttömyysturva-asia oli samana päivänä eli 20.7.2018 käsitelty uudelleen ja annettu estävä lausunto uusien perusteiden. Kantelijan 18.6.2018 aloittaman työvoimakoulutuksen ajalta on annettu asianmukainen, maksun salliva lausunto työttömyysetuuden maksajalle.

LISÄSELVITYS

Varsinais-Suomen TE-toimisto on antanut 20.8.2019 päivätyn lisäselvityksen kantelijan työvoimapolitiittisen lausunnon käsittelyajasta.

Lisäselvityksen mukaan Varsinais-Suomen TE-toimistossa olivat käsittelyajat tiettyinä aikoina vuonna 2018 ylittäneet työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1556/2016) säädetyn 30 päivän enimmäisajan. Selvityksen mukaan kantelijan työttömyysturva-asian käsittelyn viivästyminen ei ollut ollut yksittäinen tapahtuma vaan eri tapahtumien summa, joka oli kumuloitunut käsittelyaikojen venymisenä kevään ja kesän 2018 aikana.

Lisäselvityksessä on kerrottu, että eduskunnan apulaisoikeusasiamies oli 21.9.2018 pyytänyt Uudenmaan ELY-keskukselta selvitystä työttömyysetuusasioiden käsittelystä TE-toimistoissa. Lisäselvitykseen on liitetty 3.10.2018 päivätty Uudenmaan ELY-keskukselle toimitettu selvitys Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimiston käsittelyajoista vuonna 2018. Selvityksen mukaan työttömyysturva-asioiden käsittelyn ruuhkautumiseen oli vaikuttanut useampi samanaikainen tapahtuma loppuvuodesta 2017 alkaen. Selvityksessä on viitattu muuttoon uusiin toimitiloihin, lainsäädäntömuutoksiin, asiantuntijoiden eläköitymisiin ja useampiin pitkäköihin sairauslomiin. TE-toimistossa oli tehty korvaavia rekrytointeja, sisäisiä henkilöstöjärjestelyjä ja ylitöitä. Mainittua selvitystä annettaessa käsittelyajat olivat olleet jo alle 20 päivää.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 1 §:n mukaan työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 90 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on ilman pätevää syytä eronnut työstään. Lain 2 a luvun 2 §:n, sellaisena kuin se on ollut voimassa 1.6.2018 asti, 1 momentin mukaan henkilöllä oli pätevä syy erota työstä työehtosopimuksen 8 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä silloin, kun työtä hänen työkykynsä huomioon ottaen ei voitu pitää sopivana. Henkilöllä oli oikeus erota työstä menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen myös muusta kuin 1 momentissa ja 3 §:ssä (työmatka) sekä 8 §:ssä (ammattitaitosuoja) tarkoitetusta syystä, jos se oli pätevyydeltään verrattavissa näihin.

Työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentin mukaan TE-toimisto tai TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin lain 11 luvun 4 §:ssä säädetään. Työvoimapolitiittinen lausunto tulee aina perustella.

Lausunto ei ole pysyvä, vaan lausuntoa muutetaan työnhakijan tilanteen mukaan antamalla uusi lausunto. Lausunnon perusteluista tulee käydä selkeästi ilmi, että lausunnolla kumotaan aiemmin annettu lausunto. Työvoimaviranomaisen on annettava työvoimapolitiittiset lausuntonsa ja ratkaisunsa kulloinkin voimassa olevan lain ja annettujen soveltamisohjeiden mukaisesti, jotta lausuntokäytännön lain- ja yhdenmukaisuus taattaisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista (1556/2016) 1 §:ssä määrätään, että työvoimapolitiittinen lausunto tulee antaa ilman aiheutonta viivästystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päättynyt.

Arviointia

ELY-keskus on todennut lausunnossaan työttömyysturvalain edellyttävän, että TE-toimiston tuli selvittää kantelijan olosuhteet ja niiden vaikutuksen hänen oikeuteensa saada työttömyysturvaa. Kun kantelija oli itse irtisanoutunut työstään, TE-toimiston tehtävä tapauksessa oli työttömyysturvalain 2 a luvun 2 §:n perusteella ollut ratkaista, oliko kantelijalla ollut pätevä syy erota työstä. TE-toimisto oli kantelijalle 19. ja 20.7.2018 antamissaan työvoimapolitiittisissa lausunnoissa katsonut, että kantelijalla ei ollut ollut pätevää syytä erota työstä.

TE-toimisto voi joissakin erityisissä tilanteissa katsoa työvoimakoulutuksen aloittamisen päteväksi syyksi erota työstä. Mikäli TE-toimisto katsoisi työvoimakoulutuksen aloittamisen työvoimapolitiittisesti arvioituna päteväksi syyksi, olisi työvoimakoulutus aloitettava viivymättä työsuhteen päätyttyä. TE-toimiston antamien työvoimapolitiittisten lausuntojen perusteluista ei kuitenkaan ilmene, että tällaista pätevää syytä olisi edes ollut mahdollista soveltaa.

ELY-keskus on katsonut asiassa käytettävissä olevien tietojen perusteella sekä edellä selostettuihin työttömyysturvalain säännöksiin ja sen nojalla annettuihin ohjeisiin viitaten, että TE-toimisto oli ratkaissut kantelijan asian harkintavaltansa puitteissa ja toiminut lainsäädännön ja sen nojalla annettujen ohjeiden mukaisesti. TE-toimisto oli ottanut kantelijan asian viivytyksetä käsittelyyn ja häntä oli kuultu. Kantelijalle annetut työvoimapolitiittiset lausunnot oli asianmukaisesti perusteltu, ja asia oli kantelijan pyynnöstä käsitelty viivytyksetä uudelleen.

ELY-keskuksen lausunnon mukaan TE-toimisto oli 3.10.2018 antanut työttömyysturvasioiden käsittelyajoista erillisen selvityksen apulaisoikeusasiamiehen selvityspyynnön johdosta. Saadun tiedon mukaan työvoimapolitiittisten lausuntojen käsittelyaikoja koskeva asia on eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa vielä vireillä.

Saadun selvityksen ja asiakirjojen perusteella kantelijan asiassa on ilmennyt, että hänen annettuaan TE-toimiston pyytämän selvityksen 12.6.2018 työvoimapolitiittista lausuntoa ei ollut annettu säädettyssä määräajassa eli 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija oli toimittanut tarpeellisen selvityksen, vaan vasta 19.7.2018. TE-toimisto on edellä selostetuvin tavoin lisäselvityksessään selostanut työttömyysturvasioiden käsittelyn ruuhkautumista ja siihen johtaneita syitä.

Asioiden käsittelyn ruuhkautuminen ei lähtökohtaisesti ole hyväksyttävä syy säädetyn määräajan ylittämiseen. Viranomaisen velvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että sen organisaatio ja tehtävät järjestetään hallintolain 7 §:n mukaisesti siten, että asiakas saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei viranomaisen resurssipula oikeuta poikkeamaan laissa säädettyistä määräajoista ja velvoitteista. Muuttuvat tilanteet on pyrittävä mahdollisuuksien

mukaan ennakoimaan, jotta lakisääteisistä tehtävistä kyetään suoriutumaan ajoittaisesta ruuhkautumisesta huolimatta.

Kantelijan näkemyksen mukaan hänellä oli ollut pätevä syy erota työstä. Oikeuskanslerilla ei ole toimivaltaa puuttua työttömyysetuuden saamista koskeviin päätöksiin, vaan työttömyysetuuden maksajan eli Kelan tai työttömyyskassan työvoimapolitiittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen on mahdollista hakea muutosta määräajassa valittamalla siitä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan. Viime kädessä oikeus työttömyysetuuteen kuuluu vakuutusosituksen ratkaistavaksi. Rakennusalan työttömyyskassasta saadun tiedon mukaan kantelija ei ollut hakenut muutosta ansiopäivärahastaan 20.7.2018 annettuun hylkävään päätökseen.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Varsinais-Suomen TE-toimisto ei ole kantelijan asiassa antanut työvoimapolitiittista lausuntoa 19.7.2018 työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista antamassa asetuksessa säädettyssä määräajassa.

Apulaisoikeuskansleri on vastikään jo toistuvasti kiinnittänyt Varsinais-Suomen TE-toimiston huomiota velvollisuuteen antaa työvoimapolitiittiset lausunnot asetuksessa säädettyssä määräajassa (apulaisoikeuskanslerin 21.8.2019 antamat päätökset asioissa dnrot OKV/1358/1/2018 ja OKV/1360/1/2018). Ratkaisuissa on todettu, että TE-toimistossa on ryhdytty useisiin toimenpiteisiin lausuntojen antamiseksi säädettyssä määräajassa. Mainittuja toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta on käsitelty myös TE-toimiston tässä asiassa antaman lisäselvityksen liitteenä toimitetussa sen Uudenmaan ELY-keskukselle lokakuussa 2018 antamassa selvityksessä. Apulaisoikeuskanslerin mainitut ratkaisut koskevat TE-toimiston menettelyä vuonna 2018, mistä tässäkin asiassa on kyse.

Asia ei edellä kerrottuun nähden anna aiheita muihin toimenpiteisiin kuin että saatan Varsinais-Suomen TE-toimiston tietoon sen menettelyn virheellisyydestä esittämäni käsityksen.

Kantelu ei muilta osin anna aiheita toimenpiteisiin.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
